

Naturindsatsplan 2020-2023 for Gribskov Kommune

DN Gribskov har en række forslag til naturindsatsplan 2020-23.

Overordnet er vi af den opfattelse, at en indsats for naturen og biodiversiteten (og en naturpolitik) bl.a. skal have følgende formål:

- A) Bedre natur
- B) Mere natur
- C) Mere sammenhængende natur
- D) Oplevelse, benyttelse og formidling af naturen
- E) Særligt fokus på de i kommunen forekommende sjældne eller truede arter

Vores forslag til naturindsatser opfylder alle et til - oftest - flere af disse formål.

Samtidig kan de alle henføres til et eller flere af Gribskov kommunes emneområder: Biodiversitet, naturforvaltning, naturgenopretning, bekæmpelse af invasive arter og naturformidling, friluftsfaciliteter og samarbejde.

I 2020 udarbejder Gribskov kommune en Naturpolitik og - med udgangspunkt i Naturrådets anbefalinger - og et Grønt Danmarkskort.

Ifølge planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 14 skal kommuneplaner indeholde retningslinjer og kort, der beskriver:

"varetagelse af naturbeskyttelsesinteresserne, som udgøres af naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser, herunder eksisterende Natura 2000-områder på land og andre beskyttede naturområder, samt økologiske forbindelser, potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelser, **og for prioritering af kommunalbestyrelsens naturindsats inden for Grønt Danmarkskort"**

DN Gribskov ser frem til en konstruktiv dialog omkring dette arbejde.

1) Naturvenlig drift af kommunens vejkanter, vejskrænter og grønne områder

Gribskov kommune bør undersøge mulighederne for/ ændre praksis for plejen af kommunens vejkanter og -skrænter, således at **biodiversiteten** øges på arealerne langs vejene. Disse arealer besidder samlet set et stort potentiale som levested for mange planter og insekter, og udgør dermed fødegrundlaget for andre dyr.

Følgende "Abstract" er et citat fra en artikel "Grøftekant forvaltning - slåningstidpunkt og botanisk udvikling", hvor seniorforsker Anna Bodil Hald beskriver resultaterne af et slåningsforsøg, udført for Danmarks Miljøundersøgelser:

* "Et flerårigt, fastliggende slåningsforsøg, 1996-2007, i en næringsrig vejkant domineret af vild kørvel og draphavre viser, at en tidlige slåning (ultimo maj/primus juni) sikrer lavtvoksende arter, grønne vejkanter hele sommeren, blomstring sensommer til bl.a. anden generation sommerfugle og insekter samt reducerer græspollenproduktionen kraftigt. Vejkantforvaltning, der inkluderer slåning sidst i maj på næringsrige strækninger, fremmer dermed en alsidig natur, rekreative oplevelser og reducerer problemer med græspollen. Hvis næringsrige vejkanter ikke slås eller kun slås om efteråret, fremmes konkurrencestærke arter som vild kørvel og draphavre. Det sker på bekostning af lavtvoksende og mindre konkurrencestærke arter. Vejkanterne mister artsmangfoldighed. Invasive arter som sildig og kanadisk gyldenris begunstiges ligeledes af en sen slåning."

Den ændrede praksis må også - på visse steder - kunne kombineres med indsatserne for klimatilpasning.

Også i byernes grønne områder, kan der være lokaliteter, hvor biodiversiteten kan øges ved på udvalgte arealer at ændre praksis for slåning. Disse arealer får et lidt mere vildt udseende med blomstrende urter og insekter, der samtidig øger områdets oplevelsesværdi. Byernes grønne områder bliver grønne oaser af natur, som også børnehaver og skoleelever kan have glæde af. En ny og naturvenlig slånings- og plejepolitik af vore vejkanter og grønne områder vil give turister og naturinteresserede gæster et positivt indtryk, når de besøger vores Nationalpark og andre naturområder.

Vi vil opfordre Gribskov Kommune at tilmelde sig "vild med vilje", en organisation med mange gode ideer til, hvordan man på en sjov og positiv måde får overbevist borgerne/naboerne om, hvorfor det er en god ide, at lade de grønne områder vokse vildt.

Disse indsatser vil give bedre natur, mere natur, mere sammenhængende natur og flere oplevelser.

* Anna Bodil Hald udsender snart en uddybende artikel om slåningen af vejkanter med udgangspunkt i et samarbejde med Furesø kommune.

2) Giftfri kommune

DN Gribskov vil endnu en gang foreslå Gribskov kommune, at tilmelde sig DN's kampagne "Giftfri haver". Det ville være en fin naturindsats, som er relevant at medtage i denne sammenhæng, da mindre anvendelse af pesticider øger **biodiversiteten**.

Kampagnen er iværksat af Danmarks Naturfredningsforening i samarbejde med Landsforeningen Praktisk økologi, og mere end 15.000 haveejere og flere kommuner har allerede tilmeldt sig kampagnen, senest Frederikssund Kommune. Flere andre kommuner er på vej.

Det er meget positivt, at langt de fleste kommuner landet over i en årrække har stærkt reduceret eller helt undladt brugen af pesticider på egne arealer. Det gælder jo også Gribskov Kommune, som samtidig - tilsvarende en lang række andre kommuner - har kørt kampagner og anden oplysning for at reducere haveejeres og andres brug af pesticider.

Ved at tilmelde sig kampagnen "Giftfri haver" og gennem pressedækning vil Gribskov Kommune kunne medvirke til, at endnu flere private grundejere og kommuner bliver opmærksomme på det problematiske i at anvende pesticider til formål, hvor der klart findes alternativer

Giftfri have-projektet rummer også en besøgsdel, hvor haveinteresserede fra andre områder kan komme på besøg i de åbne haver. Hvis Gribskov kommune får skabt nogle nye spændende vilde naturområder i byområder, kan det åbne op for mange interesserede besøgende.

Disse indsatser vil give mere natur, og flere oplevelser og dermed muligheder for formidling.

3) Mere natur i vores kystnære sommerhusområder

DN Gribskov vil opfordre til større opmærksomhed om sommerhusenes potentiale som spredningskorridorer med stor **biodiversitet**.

Sommerhusene ligger typisk kystnært på sandede områder, for størstedelens vedkommende som naboer til beskyttede naturområder. Det giver gode muligheder for at få de spændende og sjældne blomster og insekter til at så sig selv/sprede sig ind på sommerhusgrunden. De store klippede græsplæner og andre for naturen uheldige tiltag skyldes i langt de fleste tilfælde manglende viden.

Vi ser en vigtig kommunal indsats i at formidle til ejerne, sommerhusgrundenes store betydning for kommunens natur og biodiversitet.

En sådan formidling kan ske i et samarbejde med de lokale grundejerforeninger, relevante grønne organisationer, Landsforeningen af Fritidshusejere m.fl.

De gode eksempler kan formidles via netværksmøder, artikler i de lokale aviser, Facebook-videoer m.m.

Samtidig skal vi kraftigt opfordre Gribskov kommune til i planlægningen at indtænke hensynet til naturen, for inspiration se Charlotte Helsted: Naturen i sommerhusområder. ISBN 87-991509-0-5

4) Naturpleje i fredede områder

DN Gribskov vil foreslå, at der udarbejdes plejeplaner for de større fredninger, fx Pandehave ådal og Tibirke Bakker. Den rette pleje giver øget **biodiversitet**.

Det fredede Natura 2000 område, Tibirke Bakker, er truet af fornyet tilgroning og bl.a. hedelyngen trænger i dele af området til foryngelse.

En plejeplan for Klammerhøjfolden er udarbejdet af en naturkonsulent fra Natur og landbrug ApS, og bør iværksættes hurtigst muligt.

Men resten af Tibirke Bakker mangler en plejeplan. Også her bør der foretages en analyse og udarbejdes en plejeplan af naturkonsulenten, og dette arbejde bør igangsættes snarest muligt. Det ideelle ville være, hvis de to delplaner på sigt kunne integreres.

Hvordan plejeplanerne skal effektueres må ske i et samarbejde med lodsejerne i området.

Heatherhill

Når det 5-årige naturplejeforsøg er afsluttet, bør der - på baggrund af resultaterne - udarbejdes en ny plejeplan for området, ligesom man bør overveje et nyt fonds-finansieret naturprojekt til glæde for insekter, planter og mennesker. Det kunne meget vel være endnu et kystareal med et potentiale for flere sommerfugle.

Disse indsatser vil give bedre natur og oplevelser.

5) Formidling af de fredede områder

DN Gribskov har gennem de seneste år foretaget fredningstjek af flere af kommunens store fredninger.

Som en del af tjekket har vi undersøgt, om fredningen bliver formidlet til besøgende til gavn for oplevelsen.

Formidling mangler stort set overalt.

Som et minimum, bør der ved indgangene til de større fredede områder formidles, at området er fredet og gives en forklaring på, hvorfor området er fredet med eksempler på de særlige værdier og **oplevelser**, man finder i området.

En sådan indsats vil skabe fokus på vores omgivende natur og brugen af den.

Gribskov kommune vil med fordel kunne indgå i en dialog med interessenter om hvor og hvordan vi bedst sikrer en bedre **formidling** til de besøgende af områderne.

6) Naturgenopretning og drikkevand

DN Gribskov vil opfordre Gribskov kommune til at igangsætte et samarbejdsprojekt med interesserede lodsejere og vandværker med henblik på at beskytte vores grundvand/ drikkevand samtidig med at der skabes natur. Et sådant projekt kunne også indgå som en del af en klimasikring.

Stadig flere drikkevandsboringer må lukkes på grund af pesticidfund og der skal findes nye muligheder for fortsat at skaffe borgerne rent drikkevand.

Projektet kan medvirke til at gøre kommunen mere attraktiv for borgere, tilflyttere, friluftsfolk og turister.

Ideen er at finde en eller flere lokaliteter, hvor der er basis for at skabe eller genoprette natur, eksempelvis våde enge, moseområder eller overdrev.

Sådanne naturområder kan også indgå som såkaldte korridorer, der forbinder allerede eksisterende naturområder, fx forbinde natur i den fragmenterede nationalpark "Kongernes Nordsjælland".

Den pågældende lokalitet skal samtidig rumme grundvandsforekomster, der enten allerede er eller kan udnyttes af den almene vandforsyning. Ved at udlægge natur og forbyde brugen og oplagringen af pesticider og andre grundvandstruende, miljøfremmede stoffer, kan naturen blive forbedret samtidig med, at grundvand og befolkningens rene drikkevand sikres på sigt.

Finansieringen kan ske gennem de forskellige offentlige støttemidler til bl.a. naturgenopretning, gennem private og kommunale midler (eksempelvis afgivelse af arealer eller tinglysninger på disse) og gennem flere forskellige naturfonde, hvoraf kan nævnes Den Danske Naturfond med statslig engagement. Endelig har berørte vandforsyninger mulighed for at støtte projekter gennem vandprisen med det formål at sikre grundvand mod forurening i deres indvindingsområder.

DN Gribskov har drøftet sagen med Gribskov Kommune på flere møder, og emnet har også været på dagsordenen i kommunens såkaldte Grundvandsråd. Vi opfordrer til, at Gribskov Kommune fortsætter arbejdet med at finde samarbejdspartnere, interesserede vandværker og lodsejere, der kan gå sammen om et naturgenopretningsprojekt, der - ud over at skabe natur - også sikrer rent drikkevand/ grundvand.

Disse indsatser vil kunne give bedre natur, mere natur, mere sammenhængende natur, flere oplevelser og rent drikkevand.

7) Vandrestier i det åbne land

Vandrestier forbedrer **benyttelsen** og **oplevelsen** af naturen i kommunen.

Der bliver løbende indviet nye stier.

Men hvad med de gamle skole- og kirkestier, der ofte har oplevelsesrige forløb i kulturlandskabet.

I dag forsvinder mange af disse stier, fordi delstrækninger spærres.

Der bør gøres en naturindsats for bevarelsen af flest muligt af de gamle stier.

Langs med Pilgrimsruten møder man en række naturområder, der med fordel kunne naturplejes og **formidles**, så denne rute bliver en vigtig del af kommunens naturpromovering i vandre- og oplevelsesturismen.

8) Hverdagsnaturen

Hverdagsnaturen er naturen tæt på vores bolig- og sommerhusområder. Her finder man vandhuller, småmoser, enge og græsland med blomster, insekter, fugle og større dyr.

Det er i nærområdet, vi går ture med hunden eller går på opdagelse med børnene. Det er her, børnehavebørn og skoleelever lærer naturen nærmere at kende.

Hverdagsnaturen bruges intensivt, og det bør der gives plads til og mulighed for både i planlægningen af nye boligområder, i plejen og i adgangen.

I forbindelse med ny bebyggelse, ser vi ofte, at naturen overses, eller klemmes inde og isoleres. Naturen skal have plads og være sammenhængende for at fastholde naturværdierne/ øge **biodiversiteten** og dermed give **oplevelser** til beboerne.

Småbiotoper i og ved byerne - såvel som i landbrugslandskabet - bør bevares og plejes.

9) Invasive arter

Gribskov kommune har gennem flere års stor indsats næsten bekæmpet Kæmpe-Bjørneklo. Det er flot. Men nu trænger andre store invasive arter sig på, bl.a. Pastinak, Sildig Gyldenris, Canadisk Gyldenris, Kæmpe-balsamin, Japansk pileurt og Kæmpe-pileurt Rosa rugosa er fortsat et problem ved kysterne, hvor den bl.a. spreder sig fra sommerhusområderne. Det er nødvendigt med en indsatsplan, der også omfatter inddragelse af borgerne.

DN Gribskov vil opfordre forvaltningen til at samarbejde med Naturbestyrelsen og befolkningen om bekæmpelsen af de invasive arter. Det er vigtigt, at vinde befolkningens forståelse for, hvorfor det er nødvendigt med en fælles og solid indsats, fx gennem kvalitativ formidling med mange eksempler. **Formidlingen** kunne fx ske ved de indsatsområder, hvor der er særlige problemer. Gribskov Kommune kunne herved måske blive en foregangskommune.

10) Støtte til private lodsejere

Ved en fælles besigtigelse af beskyttet natur med lodsejere bør forvaltningen - fortsat? - informere lodsejerne om forskellige muligheder for naturpleje og tilskudsmuligheder, der kan bidrage til at bevare og forbedre naturtilstanden. Ved at hjælpe interesserede lodsejere i gang med at pleje og beskytte deres naturværdier, får kommunen meget natur for pengene.

11) Naturen i det åbne land

DN Gribskov vil opfordre Gribskov kommune til jævnligt opdatere Høj NaturVærdi (HNV) kortet. Derved skabes bedre muligheder for landmænd til at opnå HNV-støtte, der kan understøtte plejeindsatsen af værdifulde naturarealer.

Samtidig bør Gribskov kommune gøre en indsats for at fremme initiativer omkring mere skånsom dyrkning (jordbearbejdning, sprøjtning, gødskning), især i lavbundede områder og i områder med potentielle drikkevandsinteresser.

12) Vandløb

Vandløb er sammen med søer og vådområder vigtige naturtyper i det danske landskab. Det er landskabselementer, der ofte forbinder andre naturområder og derfor fungerer som spredningskorridorer for dyre og planteliv. De er i høj grad påvirket af menneskelige aktiviteter som f.eks. vandindvinding, udledning af spildevand og udretning. Med vandplanerne er der sket en stor forbedring af de danske vandløb, men det kan blive bedre endnu.

DN Gribskov har følgende forslag til indsatsområder:

1. Bedre og mere naturvenlig vandløbspleje.

DN Gribskov vil opfordre kommunen til - under inddragelse af naturorganisationer og befolkning - at sætte ind med en grundig kortlægning af vandløbene med henblik på en vurdering af, hvor maskinel hhv. manuel pleje bør anvendes. Formålet skulle være, at forbedre vandløbenes egne selvrensende ressourcer, især sedimenternes denitrifikations-, mineraliserings- og akkumulationsevne.

2. Oplukning af rørlagte vandløb

Især i forbindelse med statsligt støttede projekter (baseret på vandløbsoplunde) og i vandløb eller sideløb, der rummer muligheder for forbedringer af vandløbskvaliteten og fiskelivet.

3. Inddragelse af lavbundsarealer i ådale

Med henblik på klimasikring af nedstrøms områder og i relation til de nye initiativer mellem DN og landbrugssektoren.

4. Mæandrerings-projekter

på egnede områder, så man kan opnå selvrensning og bedre levevilkår og habitater i vandløbsstrækningerne, som man gjorde i Pøle å ved Pibe Mølle.

5. Fishing Zealand

Retablering af samarbejdet, som er værdifuldt i forhold til turisme og opretholdelse af vandløbenes store samfundsværdier. Det er efter vor mening så lidt man sparer i forhold til, hvad man kan fremme og forbedre hvad vandløbene angår.

6. Samarbejde med sportsfisker- og lystfiskeriforeningerne og andre grønne organisationer om retablerings- og nye projekter i vandløbene. Gydebanker og kortlægning.

Sjældne og truede arter

Endelig skal DN opmuntre kommunen til at fortsætte det gode arbejde med ved naturpleje, naturgenopretning og nyetablering af natur, at gøre en indsats for sjældne eller truede arter.